

Психологічна проблема булінгу в освітньому середовищі.

Серед здобувачів освіти надзвичайно загострилася проблема насильства, здійснюваного самими дітьми один до одного. Останніми роками визнано поширення такого явища, як шкільний булінг.

Що це таке: **булінг** у перекладі з англійської - хуліганити, грубіянити, визначається, як утиск, цькування, дискримінація. Це тривалий процес свідомого жорстокого ставлення (фізичного і психічного) з боку дитини або групи дітей до іншої дитини, дітей.

4 головні компоненти булінгу:

- агресивна і негативна поведінка;
- здійснюється регулярно;
- відбувається у відносинах, учасники яких мають неоднакову владу;
- така поведінка є навмисною.

Форми булінгу:

- фізичний (умисні штовхання, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень та ін.);
- психологічний (насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічну травму шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість)

Соціальна структура булінгу:

1. переслідувач (кривдник, агресор);

- якщо це хлопчики, вони зазвичай фізично сильніші за інших;
- виділяються зовнішністю, манерою поведінки, одягом;
- вони часто зухвалі та агресивні в ставленні до дітей та дорослих;
- не дуже гарно вчаться;
- мають досить велике коло друзів або однодумців та ін.

2. Постраждала дитина (жертва): наслідки булінгу можуть бути різноманітні. Їх жертви зазнають чимало страждань. Це і зниження самооцінки, поганий сон та апетит, тривожність, вживання алкоголю, паління, думки про самогубство та інші.

3. Спостерігач;

- діти з кола кривдника;
- однокласники;
- випадкові учні або ін..

Види булінгу: бойкот, причіпки, кепкування, дезінформація, спричинення шкоди здоров'ю, кібербулінг (електронні листи, sms-повідомлення, зняття бійок на телефон, розміщення в Інтернеті відео), дрібні крадіжки або псування особистих речей.

Найчастіше жертвами шкільного насилля стають учні, які мають:

- фізичні недоліки, особливості зовнішності або вади – ті, що носять окуляри, діти зі зниженим слухом або з руховими порушеннями;
- особливості поведінки – замкнуті або імпульсивні;
- страх перед школою;
- відсутність досвіду життя в колективі (так звані „домашні” діти);
- хвороби – епілепсія, заїкання, порушення мовлення, дисграфія (порушення письмової мови), дислексія (порушення читання), дискалькулія (порушення здатності до рахування) і т.д.;
- низький рівень інтелекту і труднощі у навчанні;
- обдаровані діти;
- неохайні (мають брудні речі, неприємний запах) ;
- фізично слабкі, невпевнені, емоційно реагуючі, тривожні.

Наслідки булінгу

- неадекватне сприйняття власної індивідуальності – занижена самооцінка, комплекс неповноцінності, беззахисність;
- неадекватне сприйняття реальності – формування дезадаптаційних захисних психологічних механізмів;
- тривога, стрес, фобії, депресії, неврози, страх;
- відхилення в поведінці – адиктивна, антисоціальна (крайньої формою якої є кримінальна), суїцидальна;
- формування залежностей: (алкогольна, тютюнова, наркотична, психологічна);
- порушення в комунікативній сфері (крайнім випадком є розлади мовлення) - страх спілкування з людьми, крайню недовіру до людей, відсторонення від спілкування з колективом (в школі це проявляється у вигляді прогулів).

Підготувала практичний психолог МІЦДІУТ

Курівчак Ірина Іванівна

**Основні завдання соціально-педагогічної і
корекційної роботи з жертвами насилля:**

- створити психологічний комфорт для отримання жертвами булінгу позитивного досвіду підтримки і довіри;
- сформувати навички упевненої поведінки, розвинути впевненість в собі, позитивне самосприйняття;
- допомогти дітям розвинути навички конструктивного спілкування, комунікативну компетентність;
- мінімізувати відчуття людиною своєї самотності шляхом формування потреби у приналежності до групи;
- підвищувати рівень емоційної комфортності шляхом зниження тривожності;
- працюючи з колективом, в якому зафіксовано явище булінгу, необхідно в напрямку зниження агресивності, формування толерантності, емпатійності в учнів з метою вторинної профілактики виникнення булінгу.

Напрямки профілактичної роботи:

- підтримуйте позитивний статус дитини (потенційної жертви булінгу) в класі;
- підкреслюйте важливість спільної роботи у колективі;
- формуйте в учнів навички самоконтролю, асертивної поведінки та позитивне ставлення до себе;
- засуджуйте твердо й постійно деструктивну й антисоціальну поведінку учнів;
- використовуйте в роз'яснювальній профілактичній діяльності такий матеріал, що спонукатиме слухачів до міркувань та осмислення власної поведінки;
- заохочуйте учнів до позитивних зрушень в особистісному зростанні, тобто підтримуйте у них прагнення до самовдосконалення.